

Ο ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ

(Ευχαριστούμε τον κ. Χαρίσιο Ράμμο για την παραχώρηση της σπάνιας αυτής φωτογραφίας με τους προύχοντες της Σιάτιστας και αποσπάσματος του απελευθερωτικού στρατού, τέλη του 1912 ή αρχές του 1913)

Ο **Σκευός Ζερβός** γεννήθηκε στην Κάλυμνο το 1875. Ήταν διδάκτωρ της Ιατρικής, παγκόσμια γνωστός ως επιστήμονας και ως εθνικός αγωνιστής.

Στους Βαλκανικούς πολέμους υπηρέτησε εθελοντικά, ως Λοχαγός Διοικητής του 10^{ου} Ορεινού Χειρουργείου. Στη μάχη της 4^{ης} Νοεμβρίου μαζί με τους γιατρούς Μηνά Θεοδώρου, Σιατιστινό, Μαυροβίτη, Καστοριά, και Στρακαλή, φαρμακοποιό Σιάτιστας, πρόσφερε, στο κτήριο του Τραμπάντζιου Γυμνασίου, ιατρική βοήθεια στους τραυματισμένους.

Τεράστια υπήρξε η συνεισφορά του στην αναζήτηση των εθνικών κληροδοτημάτων και δωρεών. *Το 1923 ως πληρεξούσιος (βουλευτής) Αθηνών και Πειραιώς στην Δ' Εθνοσυνέλευση και πρόεδρος του Εκπαιδευτικού της Τμήματος ανέλαβε την καταγραφή των Εθνικών Κληροδοτημάτων και Δωρεών, το ύψος της αξίας των οποίων παρέμενε άγνωστο μέχρι τότε..... Στην εισηγητική έκθεσή του προς την Εθνοσυνέλευση γράφει: «...τα κληροδοτήματα είναι η ευγενεστέρα έκφανσις της Ελληνικής ψυχής και η ευγλωττοτέρα σελίς της Ιστορίας του Έθνους». Η περιουσία που βγήκε στο φως από αυτά υπολογίστηκε πρόχειρα στα 5 δισεκατομμύρια χρυσές δραχμές(!) και από αυτήν λειτούργησε η Ακαδημία Αθηνών, κτίστηκε το νοσοκομείο Ερυθρός Σταυρός, η Σιβιτανίδειος Σχολή Τεχνών και Επαγγελμάτων, η Στρατιωτική Λέσχη Αθηνών, ναυπηγήθηκε το οπλιταγωγό «Άρης» και πραγματοποιήθηκε πλήθος ακόμη έργων. Η Εθνοσυνέλευση παμψηφεί του απένειμε τον τίτλο του «Εθνικού Ευεργέτη».*

*Αξίζει στο σημείο αυτό να αναφέρουμε ότι ο Ζερβός υπήρξε ένας από τους εμπνευστές της δημιουργίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, την ανάγκη ίδρυσης του οποίου υποστήριξε θερμά παρά το πλήθος των αντιδράσεων, ιδίως εκπροσώπων του Πανεπιστημίου Αθηνών.**

Πέθανε στην Αθήνα το 1966.

ΠΗΓΕΣ

- Εκδοτικής Αθηνών, Παγκόσμιο **Βιογραφικό Λεξικό**.
- *Α. Κοντάκος και Α. Κουντούρης, «**Σκευός Ζερβός θα πει Δωδεκάνησος και Δωδεκάνησος θα πει Σκευός Ζερβός**»: Πανεπιστημιακή και Ενωτική Δράση του Σκευού Ζερβού:
http://www.eriande.elemedu.upatras.gr/eriande/synedria/synedrio4/praktika1/kontakos_kountouris.htm

Ο **Αντώνιος Ηπίτης** γεννήθηκε το 1854 στην Αθήνα από οικογένεια με καταγωγή από την περιοχή της Ηπείρου. Εισήχθη στη Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων από την οποία αποφοίτησε με τον βαθμό του Ανθυπολοχαγού Πυροβολικού. Υπηρέτησε στο στράτευμα επί 28 χρόνια μέχρι το 1906, όταν και αποστρατεύτηκε για να ασχοληθεί με το συγγραφικό του έργο, έχοντας ενδιάμεσα λάβει μέρος στον Ελληνοτουρκικό Πόλεμο του 1897. Το 1912, όταν ξέσπασε ο Πρώτος Βαλκανικός Πόλεμος, ανακλήθηκε στην ενεργό δράση ως έφεδρος εξ αποστρατείας και του ανατέθηκε ειδική εντολή Διοικήσεως Μικτού Αποσπάσματος.

Στη Μάχη της Σιάτιστας ως Αντισυνταγματάρχης είχε τη διοίκηση του ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΟΣ ΣΙΑΤΙΣΤΑΣ

Όταν η εμπόλεμη περίοδος τελείωσε, αποστρατεύτηκε με το βαθμό του Συνταγματάρχη Πυροβολικού.

Διετέλεσε καθηγητής της Σχολής Ευελπίδων και Υπα/κων

Στρατιωτικός συγγραφέας έγραψε τετράτομο ελληνογαλλικό και γαλλοελληνικό λεξικό.

Ο Αντώνιος Ηπίτης ήταν δωρητής του *Α΄ Πειραματικού Γυμνασίου Αθηνών*. Ο δρομίσκος της Πλάκας, όπου και το Α΄ Πειραματικό έχει το όνομά του.

Πέθανε το 1927 σε ηλικία 73 ετών.

ΠΗΓΕΣ

- Εκδοτικής Αθηνών, **Παγκόσμιο Βιογραφικό Λεξικό**.
- **Μεγάλη Στρατιωτική και Ναυτική Εγκυκλοπαίδεια**. Αθήνα 1929.

«Ο Μηνάς Θεοδώρου ήταν γιατρός και Δήμαρχος Σιάτιστας την εποχή της απελευθέρωσής μας, το 1912. Γεννήθηκε στη Σιάτιστα το 1880, άκουσε τα εγκύκλια μαθήματα και τα γυμνασιακά, κατόπιν ακολούθησε τα μαθήματα της Ιατρικής στο Εθνικό Πανεπιστήμιο και, για να πάρει τελειότερη κατάρτιση, μετέβη στους Παρισίους.

Ο Μηνάς Θεοδώρου, αφού επέστρεψεν από τη Γαλλία, μετέβη στην Κωνσταντινούπολη, ίνα (για να) αναγνωρισθεί ως ιατρός και <να> λάβει την άδεια της τουρκικής Κυβερνήσεως, όπως (για να) εξασκεί στην Τουρκία ελεύθερα το ιατρικό επάγγελμα. Ύστερα από τη λήψη της αδείας, ήρθε στη Σιάτιστα και εξασκούσε με υποδειγματικό ζήλο το επιστημονικό έργο μέχρι του θανάτου του, αλλά και πολλαχώς και πολυτρόπως ωφελούσε τη γενέτειρά του, καθόσον ενωρίς απόκτησε σ' αυτήν επίζηλο θέση κοινωνική και με διάφορα αξιώματα τιμήθηκε. Εκλέγονταν τακτικά έφορος των σχολείων, έγινε ισόβιος επίτροπος του Τραμπαντζείου Γυμνασίου και κατά την απελευθέρωσή μας Δήμαρχος της Κοινότητας, οπότε η οικία του είχε μεταβληθεί σε τόπο διαμονής αξιωματικών, οπλαρχηγών και οπλιτών. Η δραστηριότητα που είχε επιδείξει τότε θα μείνει αλησμόνητη. Ευρίσκετο σε παντοτεινή κίνηση νύχτα και ημέρα.... Στο κτίριο του Τραμπάντζειου Γυμνασίου πρόσφερε ιατρική βοήθεια στους τραυματισμένους της μάχης της 4ης Νοεμβρίου 1912 μαζί με το λοχαγό γιατρό Σκεύο Ζερβό και τους γιατρούς Μαυροβίτη, Καστοριά, και Στρακαλή, φαρμακοποιό Σιάτιστας.... ..»

Υποβάλλονταν, όμως, σε υπερβολική κόπωση καιοι κόποι αυτοί, οι πέραν των ορίων των σωματικών δυνάμεών του, εκλόνισαν την υγείαν του και προϋξένησαν κατά το 1941 το μοιραίον στις Αθήνας ..»*

*Ζυγούρης Φίλιππος, ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΠΕΡΙ ΣΙΑΤΙΣΤΗΣ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΑΥΤΗΣ, επιμέλεια Θεοδώρα Ζωγράφου-Βώρου, ιδ. Έκδοση. Σιάτιστα 2010.

Ο Γεώργιος Καπιτσίνης, ήταν αξιωματικός, αρχηγός κρητικών εθελοντικών σωμάτων στον Βαλκανικό πόλεμο. Έπεσε ηρωικά στη μάχη της Σιάτιστας, 4/11/1912. Καταγόταν από εύπορη οικογένεια της Μονεμβασιάς. Απόφοιτος της Σχολής Ευελπίδων, τάξη του 1893. Ιδιοφυία στα Μαθηματικά, πήρε μέρος στον άτυχο πόλεμο του 1897, τραυματίστηκε στη μάχη του Βελεστίνου, αργότερα, για ιδιωτικούς λόγους, παραιτήθηκε από το στρατό, πήγε στην Αμερική όπου: *...διαμένων εν Σικάγω, ένθα εν τω ομονύμω Πανεπιστημίω ηκολούθησε πολιτικός επιστήμας.....μετέβη εις Σαν Διέγο της Καλλιφορνίας, όπου εσπούδασεν αεροπόρος σκοπών να επανέλθη εις Ελλάδα και εις τας τάξεις του στρατού με τα νέα εφόδιά του.Ταχύς και αεικίνητος ως ήτο έτρεξε γοργός εκ των ακτών του Ειρηνικού εις το πρώτο σάλπισμα του πολέμου, ανυπομονών να προσφέρει εαυτόν ως την πρώτην σπονδήν του ξηνητευμένου Ελληνισμού της Αμερικής εις τον βωμόν της πατρίδος**.

Ο Φίλιππος Ζυγούρης στα *ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΠΕΡΙ ΣΙΑΤΙΣΤΗΣ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΑΥΤΗΣ* σημειώνει: «...Έπεσεν ο γενναίος αρχηγός Καπετσίνης, ο οποίος είχε καταλάβει με το σώμα των νέων Κρητών το Καστράκι. Ο με εξαιρετικά προσόντα στολισμένος αυτός αξιωματικός, ενώ ορμούσε με το περίστροφο στο χέρι εναντίον του εχθρού και έδιδε θάρρος και παράδειγμα αφθάστου ηρωισμού στους οπλίτας του, δέχτηκε σφαίρα εχθρική στο μέτωπο και έπεσεν ένδοξα....».

*Αποσπάσματα από το άρθρο *ΑΠΟ ΤΕΣ ΠΕΙΟ ΓΕΝΝΑΙΕΣ ΨΥΧΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕ Ο ΠΟΛΕΜΟΣ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΠΙΤΣΙΝΗΣ* δημοσιευμένο στο ημερολόγιον ο «Προμηθεύς» στη Νέα Υόρκη Αναδημοσίευση στο βιβλίο του Γιάννη Τόζη *ΑΟΡΑΤΕΣ ΑΝΑΛΑΜΠΕΣ*, Νέα Υόρκη 1918.

Ο **Κατεχάκης Γεώργιος** ήταν στρατιωτικός και πολιτικός. Γεννήθηκε στο Ηράκλειο της Κρήτης. Αποφοίτησε από τη Σχολή Ευελπίδων το 1902. Πήρε μέρος στον Μακεδονικό αγώνα με το ψευδώνυμο Καπετάν Ρούβας. Πήρε μέρος στους Βαλκανικούς αγώνες ως Γενικός Αρχηγός των Εθελοντικών Σωμάτων Μακεδονίας και στη μάχη της Σιάτιστας, 4/11/1912, ως Λοχαγός, Γενικός Αρχηγός των Εθελοντικών Σωμάτων.

Πήρε ενεργό μέρος στην πολιτική ζωή της εποχής του. Εκλέχτηκε πληρεξούσιος και γερουσιαστής Ηρακλείου.

Διετέλεσε Υπουργός Στρατιωτικών.

Δώρισε το σύνολο της περιουσίας του για την ανέγερση διδασκαλείου της Πόμπιας, χωριού του νομού Ηρακλείου.

ΠΗΓΗ

- Εκδοτικής Αθηνών, Παγκόσμιο **Βιογραφικό Λεξικό**.

Ο **Κλαδάς Νικόλαος** ήταν αξιωματικός του Ελληνικού Στρατού, «...αξιωματικός με μόρφωση σπανίαν και εξέχουσαν στρατιωτικήν ικανότητα...» σημειώνει ο Φ. Ζυγούρης.

Στη μάχη της 4ης Νοεμβρίου 1912 ήταν Λοχαγός Διοικητής της Πυροβολαρχίας.

Τα έτη 1917 και 1920-1921 είχε το βαθμό του Αντισυνταγματάρχη και ήταν Διοικητής της Σχολής Ευελπίδων.

Στη Μικρασιατική Εκστρατεία ήταν Συνταγματάρχης Διοικητής της 11ης Μεραρχίας.

Το 1926 στο Λεύκωμα του Συλλόγου Σιατιστέων Μπούφαλο-Ν. Υόρκης Ην. Πολιτειών του έτους 1926 ο Νικόλαος Κλαδάς έγραψε για τη μάχη της 4/11/1912:

«Οι Σιατιστείς δεν προσήλθον εις την μάχην ως ερασιτέχναι, θεώμενοι εκ του μακρόθεν τα γινόμενα• οι Σιατιστείς προσήλθον και κατετάχθησαν ως πραγματικοί μαχηταί υπό τας διαταγάς του λοχαγού Κατεχάκη Γεωργίου, Διοικητού των Κρητικών Σωμάτων. Απόδειξις δε της ενεργού συμμετοχής των είναι ότι έχυσαν το τίμιόν των αίμα ανά τας ορεινάς φάραγγας και τας δυσπροσίτους κορυφάς του πεδίου της μάχης της Σιατίστης κατά την 4ην Νοεμβρίου 1912. Ο Ηρακλής Ι. Γκιουλέκας, ο θαρραλέος νεανίας, ο τραυματισθείς σοβαρώς υπό βολίδος κατά τον καρπόν της δεξιάς χειρός, ου τραυματισμού ένεκα παρέστη επιτακτική ανάγκη ακρωτηριασμού ολόκληρου του

βραχίονος. Ο Αθανάσιος Χατζηζήσης βληθείς δια θραύσματος οβίδος και αποθανών μετά μακράν άκαρπον νοσηλείαν, ο Γεώργιος Τσίπου (Πατσιαδάς) φονευθείς επί τόπου υπό οβίδος, ο Λάζαρος Κατσανίκου, πληγωθείς εις την χείρα ελαφρώς, αποτελούσιν αυταπόδεικτα δείγματα του τι προσέφεραν οι Σιατιστείς κατά την μάχην ταύτην ».

ΠΗΓΕΣ

- Κλαδά Νικ., στρατηγού, άρθρο του με τίτλο **Η ΣΙΑΤΙΣΤΑ**, αναδημοσιεύτηκε στην εφημερίδα ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, φύλλο 652 της 4/11/1962.
- Στρακαλής Μιλτιάδης, **50 έτη Ελευθερίας**, έκδοση του Δήμου Σιάτιστας, Τύποις Τσιρώνη, Αθήναι 1962.
- Επίσημη ιστοσελίδα Στρατιωτικής Σχολής Ευελπίδων.

Ο **Αλέξανδρος Ρώμας** (Ζάκυνθος,1863-Αθήνα,1914) σπούδασε νομικά στην Αθήνα και πολιτικές επιστήμες στο Παρίσι. Υπήρξε Βουλευτής πέντε φορές (τα έτη 1895, 1899, 1902, 1905 και 1909), Πρόεδρος της Βουλής τρεις φορές (τα έτη 1897, 1903 και 1909), Υπουργός δύο φορές (Εκκλησιαστικών και Δημοσίας Παιδείας, το έτος 1902 και Δικαιοσύνης, το έτος 1909). Συμμετείχε με τις τάξεις των Γαριβαλδινών στον ατυχή Ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897. Στη μάχη του Δομοκού διακρίθηκε και του απενεμήθη ο στρ. βαθμός του Ταγματάρχη. Έλαβε μέρος στους Βαλκανικούς πολέμους 1912-13, ως Αρχηγός του Πολεμικού Σώματος των Ερυθροχιτώνων. Μετείχε στις μάχες της Σιάτιστας, Γρεβενών, Μπιζανίου και Δρίσκου, όπου και τραυματίστηκε. Ονομάστηκε τιμητικά Συνταγματάρχη επί του πεδίου της μάχης.

ΠΗΓΕΣ

- Δεμέτη **Κατερίνα Ήπειρος – Ζάκυνθος: Μια αμφίδρομη σχέση. Η συμβολή του Αλέξανδρου Ρώμα στην απελευθέρωση της Ηπείρου**, ομιλία στην εκδήλωση την αφιερωμένη στον μαχητή του Δρίσκου, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ ΡΩΜΑ, στα Ιωάννινα, τη Δευτέρα 24 Νοεμβρίου 2014.
- Εκδοτικής Αθηνών, Παγκόσμιο **Βιογραφικό Λεξικό**.

Το όνομά του ηρωικού δημοσιογράφου **Γεωργίου Χατζηγιαννάκογλου**, εθελοντή του απελευθερωτικού πολέμου του 1912-1913, είναι χαραγμένο στο Ηρώο της πόλης μας.

Στην εφημερίδα *ΕΜΠΡΟΣ* στο φύλλο της 1^{ης} /10/1915 είναι δημοσιευμένο ένα άρθρο της Ξανθίππης Ι. Καλοστύπη με τίτλο «*Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΘΕΛΟΝΤΟΥ* και υπότιτλο *ΣΚΙΑΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΜΑΧΗΣ της ΣΙΑΤΙΣΤΗΣ, αφιερούται εις την σκιάν του Γεωργίου Χατζηγιαννάκογλου*».

Είναι ένα συγκινητικό κι αποκαλυπτικό άρθρο. Όχι μόνο περιγράφει τη Σιάτιστα της 4^{ης} Νοεμβρίου 1912, τη μάχη και τους πολεμιστές, αλλά μας αποκαλύπτει τον Γεώργιο Χατζηγιαννάκογλου ένα νεαρό, ξανθό, ενθουσιώδη διοπτροφόρο δημοσιογράφο, που κατετάγη εθελοντής στον πόλεμο του 12 κάνοντας πράξη τη δημοσιογραφική ρητορική για την απελευθέρωση των υπόδουλων αδελφών του.

Άφησε στα χέρια του Θεού στην Αθήνα τη μονάκριβη αδελφή του και ακολουθώντας τα ιδανικά του κατετάγη εθελοντής. Ήταν γραφτό του να σκοτωθεί, για να ελευθερωθούμε εμείς!

Με πρόταση του τότε Γυμνασιάρχη Ι. Παπία ένας δρόμος πήρε το όνομα του αγνού εθελοντή.

Για το ψυχικό του μεγαλείο μιλούν τα λόγια του σε συναδέλφους του στρατιώτες: «...*Όχι αντεκδικήσεις, έλεγεν ο γλυκός και άκακος ως αρνίον νεανίας με την παιδικήν του καρδίαν, αποτροπιαζομένην τας ανωφελείς ωμότητας. Τι ωφελούν αι σκληραί αντεκδικήσεις εναντίον αόπλων και ανυπερασπίστων πληθυσμών, εναντίον έτι αντιπάλου καταστάντος ανισχύρου;...Άφετε τα αποτρόπαια αυτά μέσα εις τους αιμοχαρείς εχθρούς μας, οι Έλληνες οφείλουν να είνε ανώτεροι των ταπεινών και βαρβάρων αυτών πράξεων!..*»

ΠΗΓΕΣ.

- Κελαϊδής Σταύρος, **Εθελοντικά Σώματα Κρητών εν Μακεδονία**, ήτοι Δράσις αυτών κατά τον Βαλκανοτουρκικόν πόλεμον. Εκ του τυπογραφείου Αλεξ. Βιτσικουνάκη, εν Αθήναις 1913.

- Καλοστύπη Ξανθίππη **Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΘΕΛΟΝΤΟΥ**, Εφημερίδα ΕΜΠΡΟΣ, φύλλο της 1^{ης} /10/1915.